

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Věry Provazníkové a soudkyň Mileny Tatičkové a JUDr. Dany Kostkové v právní věci žalobce **Bc. M. Č.**, nar. [redacted], bytem P. [redacted], K. [redacted], zastoupeného JUDr. Karlem Polákem, advokátem se sídlem Kutná Hora, Lorecká 465, proti žalované **České republice – Ministerstvu spravedlnosti ČR**, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, o **zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu**, o odvolání účastníků proti rozsudku Okresního soudu v Kutné Hoře ze dne 21.4.2009, 9C 193/2008 – 59 a doplňujícímu rozsudku ze dne 3.11.2009, č.j. 9C 193/2008 – 75,

t a k t o :

I. Rozsudek soudu I. stupně ze dne 21.4.2009, č.j. 9C 193/2008 -59 se ve výroku II. **potvrzuje.**

II. Ve výroku I., v části, týkající se nemateriální újmy, se rozsudek **mění** tak, že se **žaloba** co do 62 500 Kč s úrokem z prodlení od 3.1.2009 do zaplacení, ve výši, která se v každém kalendářním pololetí v němž prodlení trvá, stanoví jako součet čísla 7 a repo sazby stanovené ČNB ve a platné vždy k prvnímu dni příslušného kalendářního pololetí, **zamítá**. Dále se žaloba **zamítá** co do úroku z prodlení z částky 100 000 Kč od 1.1.2009 do 2.1.2009, ve výši, která se v každém kalendářním pololetí v němž prodlení trvá stanoví jako součet čísla 7 a repo sazby stanovené ČNB a platné vždy prvnímu dni příslušného kalendářního pololetí. Rozsudek se **potvrzuje** co do povinnosti žalovaného zaplatit žalobci 37 500 Kč s úrokem z prodlení od 3.1.2009 do zaplacení, ve výši, která se v každém kalendářním pololetí v němž prodlení trvá, stanoví jako součet čísla 7 a repo sazby stanovené ČNB a platné vždy k prvnímu dni příslušného kalendářního pololetí.

III. Rozsudek soudu I. stupně ze dne 3.11.2009, č.j. 9C 193/2008 – 75 se **potvrzuje.**

IV. Žalovaná je **povinna** zaplatit žalobci na nákladech řízení před soudem I. stupně 53 100 Kč a na nákladech odvolacího řízení 52 221 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám advokáta JUDr. Karla Poláka se sídlem Kutná Hora, Lorecká 465.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem ze dne 21.4.2009, č.j. 9C 193/2008 – 59 uložil soud I. stupně žalovanému, aby zaplatil žalobci do 15 dnů od právní moci rozsudku 142 400 Kč s úrokem z prodlení od 1.1.2009 do zaplacení, jehož roční výše v procentech se pro každé kalendářní pololetí stanoví jako součet čísla 7 a repo sazby stanovené ČNB a platné vždy v 1. den příslušného kalendářního pololetí. Co do 100 000 Kč žalobu zamítl a uložil žalované, aby zaplatila žalobci do 15 dnů právní moci rozsudku na nákladech řízení 26 507,25 Kč. Doplnujícím rozsudkem ze dne 3.11.2009, č.j. 9C 193/2008 – 75, zamítl žalobu i co do úroku z prodlení z částky 100 000 Kč od 1.1.2009 do zaplacení, jehož roční výše v procentech se pro každé kalendářní pololetí stanoví jako součet čísla 7 a repo sazby stanovené ČNB a platné vždy v 1. den příslušného kalendářního pololetí. Rozhodoval o nároku na zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu podle § 31a zák. č. 82/1998 Sb. o náhradě škody v podobě ušlé mzdy. Vycházel ze zjištění, že proti žalobci bylo dne 15.11.2006 zahájeno trestní stíhání pro trestný čin výtržnictví a ublížení na zdraví podle § 202 odst. 1 a § 221 odst. 1 trestního zákona, které skončilo dne 23.1.2008 tím, že žalobce byl zproštěn obžaloby. Trestní soud dospěl k závěru, že skutek nebyl trestným činem, neboť žalobce jednal v nutné obraně. Soud I. stupně odkázal na nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 642/05 a na to, že pro vznik odpovědnosti státu má zprošťující rozsudek stejné důsledky jako zrušení usnesení o sdělení obvinění. Stát proto odpovídá žalobci za škodu, která mu trestním stíháním vznikla a také za nemajetkovou újmu podle zák. č. 82/1998 Sb. Na ušlé mzdě přiznal žalobci 42 400 Kč. K nemajetkové újmě vzal za zjištěné, že nárok uplatnil žalobce u žalovaného podáním ze dne 26.6.2008, a není promlčen. Vzal za zjištěné, že trestní stíhání zasáhlo do všech sfér života žalobce, zejména však do jeho pracovního uplatnění. Jako voják z povolání byl dočasně zproštěn výkonu služby velitele čety. Utrpěla rovněž jeho pověst u útvaru a trestní stíhání zabránilo jeho povýšení. Dostal se rovněž do materiální nouze, neboť dostával jen 50% platu. Cítil značnou existenční nejistotu, což zasáhlo i do jeho vztahu s družkou, zvláště po narození syna.

Proti rozsudku ze dne 21.4.2009 se odvolali oba účastníci. Žalobce jej napadl v zamítavém výroku II. a ve výroku o nákladech řízení mezi účastníky. Odvolal se rovněž proti doplňujícímu rozsudku. Požadoval jej změnit tak, že odvolací soud přizná žalobci nemateriální újmu v plné jím požadované výši, včetně úroků z prodlení. Odkazoval na svou svízelnou finanční situaci a na zhoršení jeho vztahu s družkou. Výše plnění by měla být stanovena rovněž se zřetelem na situaci, v jaké se skutek odehrál. Zastal se ženy, která čelila napadení svého bývalého druha. Projevil tedy občanskou statečnost. Dále namítal, že soud I. stupně pochybil, když o nákladech řízení nerozhodl za použití § 142 odst. 3 občanského soudního řádu, neboť výše plnění závisela na jeho úvaze.

Žalovaná napadla rozsudek ve výroku I. v částce 100 000 Kč s příslušenstvím (tedy v části, kde se výrok týkal nemateriální újmy) a ve výroku III. Navrhovala žalobu na odškodnění nemateriální újmy zcela zamítnout. Při rozhodování o nákladech řízení požadovala zohlednit, že výši ušlého výdělku žalobce prokázal až v průběhu soudního řízení. Namítala, že nemateriální újmu a její souvislost s nezákonným rozhodnutím, musí žalobce prokázat, což se zatím nestalo. Namítala rovněž nepřiměřenost přiznaného odškodnění. Poukazovala na to, že trestní stíhání trvalo jen od 15.11.2006 do 23.1.2008, přičemž již prvostupňovým rozsudkem ze dne 27.9.2007 byl žalobce obžaloby zproštěn.

Odvolací soud na základě podaných odvolání přezkoumal rozsudek ze dne 21.4.2009 ve výroku I. co do částky 100 000 Kč s příslušenstvím. Ve výrocih II. a III. v celém rozsahu stejně jako rozsudek ze dne 3.11.2009 (§ 212 věta první občanského soudního řádu).

Předmětem přezkoumávání v odvolacím řízení byl rozsudek soudu I. stupně jen v nároku na odškodnění nemateriální újmy. V nároku na odškodnění ušlého výdělků účastníci rozsudek soudu I. stupně nenapadají. K přezkoumání rozsudku nařídil odvolací soud jednání (§ 214 odst. 1 občanského soudního řádu).

Odvolání účastníků shledal důvodnými pouze zčásti.

Odvolací soud odkazuje na skutková zjištění soudu I. stupně o zahájení trestního stíhání žalobce sdělením obvinění, o zproštění obžaloby, včetně důvodů, pro které k tomu došlo (skutek nebyl trestným činem). Odkazuje rovněž na zjištění, že žalobce uplatnil u žalovaného nárok na zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu a na to, že jeho nárok nebyl v zákonné lhůtě odškodněn. Tato zjištění odpovídají provedeným důkazům a účastníci jejich správnost nezpochybňují.

Za správné považuje odvolací soud rovněž právní posouzení nároku na zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu podle zák. č. 82/1998 Sb., s tím, že na odškodnění se vztahují § 5 písm. a/, § 7 odst. 1 a § 8, § 12 a § 31a uvedeného zákona.

Soud I. stupně nepochybil, pokud vycházel z názoru, že zprošťující rozsudek má pro vznik odpovědnosti státu podle zákona č. 82/1998 Sb. stejné důsledky, jako zrušení usnesení o sdělení obvinění.

Nemateriální újma uvedená v § 31a je z hlediska zákona č. 82/1998 Sb. škodou a stát za ni nese objektivní odpovědnost, jako za škodu materiální. Podle zmíněného ustanovení vzniká nárok na zadostiučinění nemateriální újmy bez ohledu na to, zda nezákonným rozhodnutím byla způsobena také hmotná škoda. Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k ní došlo.

Odvolací soud se zabýval tím, zda je správný závěr soudu I. stupně, že žalobci vznikla v příčinné souvislosti se sdělením obvinění a po něm následujícím trestním stíháním nemateriální újma.

Vycházel z názoru, že trestní stíhání vždy zasahuje do života stíhané osoby a způsobuje nemajetkovou újmu, neboť nepříznivě dopadá minimálně do jejího osobního a pracovního života. Jestliže z výsledků trestního stíhání je zřejmé, že žalobci nemělo být sděleno obvinění a neměl být trestně stíhán, neboť se nedopustil žádného jednání, které by naplňovalo znaky trestného činu, pak mezi sdělením obvinění a vznikem nemateriální újmy je dána příčinná souvislost. Stát za tuto újmu nese objektivní odpovědnost. Základ nároku žalobce na odškodnění podle § 31a zák. č. 82/1998 Sb. je tedy dán.

Ke zjištění, jaké konkrétní dopady mělo v případě žalobce trestní stíhání, opakoval odvolací soud jeho výslech. Žalobce vypověděl, že jako voják z povolání byl povinen oznámit svému veliteli, že je trestně stíhán. V důsledku toho nemohl vykonávat běžnou službu jako doposud, ale byl dán do tzv. dispozice. Po dobu trvání tohoto stavu nesměl vykonávat funkci velitele první čtyř záchranářů, kterou do té doby zastával. Nesměl velet mužstvu, ale nemohl se ani jako řadový voják účastnit žádného vojenského zásahu a nesměl používat vojenskou techniku. V květnu či červnu 2007 odcházel od jeho útvaru zástupce velitele roty.

Jeho předchozí hodnostní zařazení (velitel čety) jej předurčovalo na kandidáta na tuto vyšší funkci. Stav tzv. dispozice jej však z povýšení vyřadil. Postavení v dispozici, spolu s tím, že se vědělo o jeho trestním stíhání, narušilo rovněž jeho autoritu u útvaru a narušilo jeho vztahy k některým vojákům u útvaru. V důsledku toho nakonec sám požádal o přeložení k jinému útvaru, kam přešel v lednu 2008. Od toho data působí na L [] v Č [] jako velitel zásobovací roty. Doléhala na něj rovněž okolnost, že po dobu dispozice pobíral je 50% původního platu. Měl tak méně peněz pro rodinu a to zrovna v situaci, kdy se jeho družce narodil syn. Existenční nejistota se projevovala také v obavě, že bude - li odsouzen, bude muset odejít z armády. Hrozilo mu rovněž, že bude muset vrátit náklady za vysokou školu (150 000 Kč), které za něj armáda zaplatila.

Z občanského průkazu žalobce odvolací soud zjistil, že jeho syn Š [] Č [] se narodil []. Odvolací soud provedl rovněž důkaz listinou ze dne 6.6.2008. Kapitán J [] Z [] v ní potvrzuje, že postavení žalobce v tzv. „dispozici“ bylo důvodem, proč nemohl být povýšen na zástupce velitele roty.

Na základě těchto důkazů a s přihlédnutím k obsahu zákona č. 221/1999 Sb. - o vojácích z povolání, vzal odvolací soud za prokázané, že sdělení obvinění a po něm následující trestní stíhání mělo do postavení žalobce jako vojáka z povolání nepříznivý dopad. Výpověď žalobce, že po dobu trestního stíhání (od 15.11.2006 nejméně do konce roku 2007) byl zproštěn výkonu služby a byl v tzv. dispozici koresponduje s účinky, které předpokládá § 9 a § 10 odst. 2 písm. a/ zákona č. 221/1999 Sb. Žalobce tedy nepochybně nemohl vykonávat činnost odpovídající jeho hodnostnímu zařazení a kvalifikačním předpokladům. Postavení v dispozici mělo rovněž nepříznivý dopad na jeho velitelskou autoritu a prestiž a způsobilo rovněž jeho dočasné vyřazení z hodnostního postupu. Nepříznivý dopad se projevil rovněž v jeho osobní sféře. Dolehla na něj i existenční tíseň, neboť se mu podstatně snížil plat (to, že k tomu došlo, je zřejmé z obsahu soudního spisu a z toho, že žalovaný dodatečně nahradil škodu, která žalobci snížením platu vznikla). Žalobce prokázal, že ke snížení platu došlo v době narození syna, kdy stouply finanční nároky na zabezpečení jeho rodiny. Vzhledem ke znění § 19 odst. 1 písm. g/ h/ zákona 221/1999 Sb. na něj dolehla i obava o jeho další působení v armádě.

Újma, která žalobci vznikla v profesním a osobním životě a doba, po kterou trvala (cca 14 měsíců) dosahuje takové intenzity, že samotné konstatování porušení práva (zproštění obžaloby) se nejeví odvolacímu soudu jako dostačující. Na druhé straně však částka 200 000 Kč, kterou žalobce požaduje, neodpovídá prokázané závažnosti a době trvání nepříznivých dopadů do jeho života. Nelze přehlédnout, že pozůstalým osobám, které v důsledku škodné události ztratí své nejbližší rodinné příslušníky, se přiznává jednorázové odškodnění v částce 200 400 Kč (viz § 444 odst. 3 občanského zákoníku). Následek ztráty blízké osoby je trvalého charakteru, zatímco újma žalobce v důsledku trestního stíhání trvala pouze ohraničenou dobu. Odvolací soud přihlédl k judikatuře Evropského soudu pro lidská práva, který k odškodnění nemateriální újmy za nepřiměřenou dobu trvání trestního řízení přiznává poškozeným přibližně částku 15 000 Kč za každý rok jeho trvání (1 250 Kč měsíčně). Z této částky vycházel a stanovil žalobci základní odškodnění nemajetkové újmy na 17 500 Kč. Dále zohlednil zcela zvláštní dopady trestního stíhání na jeho profesní postavení vojáka z povolání a zhoršení jeho existenčního postavení ve zvláště nepříznivé době, kdy se jeho rodina rozrostla o další dítě. Za každý z těchto dopadů (do profesního a osobního života) zvýšil náhradu nemajetkové újmy o dalších 10 000 Kč.

Z uvedených důvodů shledává odvolací soud žalobu v části náhrady nemateriální újmy opodstatněnou pouze co do 37 500 Kč. Vyhovující výrok I. v napadené části (100 000 Kč) tedy změnil, co do 62 500 Kč s požadovaným úrokovým příslušenstvím žalobu zamítl (§ 220 odst. 2 občanského soudního řádu) a co do 37 500 Kč s úrokovým příslušenstvím jdoucím od 3.1.2009 do zaplacení tento výrok potvrdil (§ 219 o.s.ř.).

Potvrdil rovněž výrok II. rozsudku ze dne 21.4.2009 a doplňující rozsudek ze dne 3.11.2009. Soud I. stupně rozhodl správně pokud zamítl žalobu na odškodnění nemateriální újmy i co do dalších 100 000 Kč včetně úrokového příslušenství.

K úrokům z prodlení odvolací soud ještě poznamenává, že povinnost žalované platit tyto úroky (§ 517 odst. 2 občanského zákoníku) je vázána na její prodlení. Lhůtu k dobrovolnému odškodnění stanoví § 15 odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. Je šestiměsíční, jdoucí ode dne uplatnění nároku u žalované. V daném případě byl posledním dnem této lhůty 2.1.2009. Úroky z prodlení z částky 37 500 Kč proto žalobci přísluší až ode dne 3.1.2009.

O nákladech, které účastníkům vznikly v řízení před soudem I. stupně a soudem odvolacím, rozhodl odvolací soud za použití § 224 odst. 1 a 2 a § 143 odst. 3 občanského soudního řádu. Žalobce byl co do základu nároku zcela úspěšný. Výše plnění za nemateriální újmu záležela na úvaze soudu. Odvolací soud proto uložil žalovanému, aby žalobci nahradil náklady řízení v plné výši. Jde o náklady advokátního zastoupení, které činí za řízení před soudem I. stupně odměna 42 150 Kč, stanovená podle § 3 odst. 1 bod 5. vyhlášky č. 484/2000 Sb. ve znění vyhlášky č. 277/2006 Sb., osm paušálních náhrad výdajů po 300 Kč (§ 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění vyhlášky č. 276/2006 Sb.) a daň z přidané hodnoty 8 550 Kč. Za odvolací řízení pak představuje náklady žalobce odměna 41 300 Kč, 4x paušální náhrady výdajů po 300 Kč, jízdné osobním automobilem 1 017 Kč (172 km, základní náhrada 3,90 Kč/km, náhrada za pohonné hmoty 2,01 Kč/km při spotřebě dle TP 7 litrů benzínu natural a při ceně benzínu 28,70 Kč) a daň z přidané hodnoty 8 704 Kč.

P o u ě n í: Proti měnící části výroku II. lze podat dovolání do 2 měsíců ode dne doručení rozsudku k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím soudu I. stupně. Jinak není dovolání přípustné, ledaže na základě dovolání podaného do dvou měsíců od jeho doručení k soudu I. stupně dospěje Nejvyšší soud České republiky k závěru, že rozsudek má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Proti výrokům o nákladech řízení není dovolání přípustné.

V Praze dne 20. května 2010

Za správnost vyhotovení:
Davidková Ivana

JUDr. Věra Provazníková
předsedkyně senátu, v.r.